

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm LVIII. Publicato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

habita ratione, ad electionem veniendum, si ea secundum maiorem presentis in scrutinio Capituli partem fieri possit. Secus autem dicendum, si veniat ante peractum scrutinium: Cum enim res adhuc integra sit, admitti debet, argum. l. Quod si minor 25. §. Scavola, vbi id Gl. marginalis annotavit, ff. de minoribus.

NOTANDUM V. Clausula in fine dispositionis posita non refertur ad omnia antecedentia, si aliquod absurdum, aliudue inconueniens, quale est multorum iurium correctio, sequeretur. Ita singulariter hic annotavit Abb. n. 5. Rectè enim ex parte fauente electioni Canonici Remensis allegatum fuit, tamen in c. quia propter, posita fuerit clausula finalis vt *aliter*, quàm ibi præscriptum fuerat, *facta electio non valeat*; referendam tamen duntaxat esse ad ea, quæ ad formam electionis spectant: sine forma enim sua res non subsistit, non autem referendam ad ea, quæ ad electionis iustitiam spectant, quale est illud, vt omnes Capitulares, seu ius suffragij habentes intersint, adeoque si absentes sint, vocentur, qui volunt & commodè possunt interesse: qua de re dixi etiam in c. quod sicut 28. hoc tit. Quare rectè hic dixit idem Abb. post Bartolum in l. Prætor 4. §. Eritque hæc differentia, ff. de vi bonor. raptorum; Clausulam in fine positam non ad omnia antecedentia referri, si ratio diuersitatis adsit, cur ad aliqua referri debeat, ad alia autem non debeat, vt in proposito casu.

Displicet autem doctrina eiusdem Abb. in c. In Genesi n. 11. hoc tit. Quoad hoc vt consideretur, num electus habuerit maiorem partem totius Capituli, debent contempti computari in numero eorum, qui faciunt Capitulum. Et subiungit, idem esse in omnibus actibus collegialiter explicandis, vt non valeat, quid quid facit seu decernit maior pars presentium, si illa pars non fuit maior pars habito respectu ad eos, qui debebant. Pone exemplum: In Vniuersitate sunt duodecim: Vndecim se congregant, contempto duodecimo, non valebit quidquid sit per sex; quia computato absente non reperitur dispositio facta à maiore parte totius Capituli. Sed contrarium expressè docue-

rat ipsemet Abb. tum alibi sæpe, tum in c. quia propter, n. 12. vbi ait: *Vocatio absentium (qui vocari possunt & debent) non est de forma substantiali, sed de iustitia: quare retrahitur electio, si contempti prosequantur contemptum. Intelligetamen, quod ad validitatem electionis requirantur due partes vocandorum (sive eorum, qui debent, volunt & commodè possunt interesse) aliàs non consistet vniuersitas; & valebit quidquid disponit maior pars, vt notatur in l. nulli ff. Quod cuiusque vniuersitatis. Ibi autem cum Gl. ver. duæ partes docent DD. Si duæ partes Curia congregatæ sint, id in quod maior pars presentium consenserit, ratum esse oportere, saluo tamen iure opponendi se, si contempti electionem ratam esse nolint. Et in c. cum omnes n. 11. vbi ait, Opinionem Legistarum & Canonistarum esse, quod interuenire debent duæ partes vniuersitatis; & ex his duabus partibus debet ad minus consentire minor pars, & sic intelligi debet l. quod maior, ff. ad Municipalem: Et probatur ratione: Due partes representant totam vniuersitatem, dicta l. nulli, ff. Quod cuiusque vniuers. & l. nominationum C. de decurionibus, lib. 10. ergo sufficit maior pars istarum duarum partium. Et n. 12. subiungit, Dico etiam, quod licet due partes sufficiant ad validitatem actus, si tertia pars fuit contempta, tunc possunt contempti prosequi contemptum, & facere actum retrahari. Eandem doctrinam habet hic Innocent. n. 3. Imola n. 13. Quando non vocatis aliquibus vocandis proceditur ad actum electionis, vel alium, in quo requiratur vocatio absentium; tunc si due partes vocandorum fuerint presentes, tenebit actus, sed poterit agi de contemptu.*

CAPITVLVM LVIII,

Publicato.

PARAPHRASIS.

Post scrutinium publicatum, Electores variare seu vota sua mutare non possunt; quia est facienda collatio, & electio celebranda.

Ccc bran

branda: Ad quod etiam per Superiorem, si opus sit, compelli possunt.

SUMMARIUM.

1. Electores post scrutinium publicatum variare non possunt.
2. Si Capitulares etiam post publicatum scrutinium, & factam collationem, agnoscant aliquem contemptum, possunt ad electionem procedere.
3. Si post publicatum scrutinium aduertant electionem ob admissum defectum formari non posse, nouum scrutinium inchoare possunt, & debent.
4. Publicato scrutinio compelli possunt ad collationem, & electionem.

NOTANDUM I. Electores post scrutinium publicatum variare non possunt. Glossa hic ver. variare, inquit rationem huius rei, & varia respondet. Dico autem ex communi doctrina, præcipuam huius rei causam esse, quia tunc electores functi sunt officio suo, & ideo suffragium reuocare non possunt, argum. c. si tibi absenti 37. de præb. in 6. Pro cuius intellectu, aduerto, si forma c. quia propter, obseruetur esse veluti duplicem electionem: Vna est singulorum optio, seu suffragatio; altera est vera & propriè dicta electio communis, Capitularis, & solemnior. Prior illa electio, seu potius suffragatio effectum suum, & complementum accipere censetur per scrutiniij publicationem; & ideo eà factà Electores officio functi sunt, ac variare seu suffragia mutare non possunt. Videri potest Imola hic n. 4. Abb. n. 3. quorum vterque admonet ex Bartolo in l. absenti ff. de donat. doctrinam istam, quod in electionibus post publicata suffragia singulorum, variare non licet, locum duntaxat habeat in ijs, qui ex speciali commissione, aut officij sui necessitate electionem faciunt; secus, si qui iure proprio ac libero eligant, v. g. Princeps, Communitas, aut Senatus ciuicus Præfectos & Officiales suos, tum suffragia, etiam publicata, reuocare & mutare possunt, donec fuerint intimata & acceptata. Alia ratio in textu huius c. indicatur; Vt fiat progressus in

negotio electionis, cum enim scrutiniij per publicationem complementum acceperit, ad alia quæ sequuntur, videl. ad collationem, & postea ad electionem celebrandam transitus fieri debet. Sed prior ratio generalior est, ostendens etiam in alijs electionibus ecclesiasticis, in quibus scrutiniij forma non obseruatur, variationem fieri non posse post suffragiorum publicationem: qua de re Anton. hic n. 17.

QUESTIO est, Si post publicatum scrutinium & factam collationem, Capitulares agnoscant, aliquem contemptum, seu non vocatum fuisse, qui vocari & adesse debet, num collatione factà ad electionem procedere possint? Resp. cum Anton. hic n. 11. Abb. n. 8. Locum esse nihilominus doctrina huius c. vt electio celebretur, quandoquidem ea valida fuit: & fortasse contemptus, si reus intelligat, eam ratam habebit. Sin autem contemptus ante formatum electionis decretum veniat, petatque nouum scrutinium inchoari, satisfaciendum esse petitioni, dixi in præced. c. Deinde, si Electores post scrutinium publicatum animaduertant, electionem ob defectum commissum formari non posse, nouum scrutinium inchoare possunt, ac debent.

NOTANDUM II. Si electores post publicatum scrutinium non procedant ad collationem & electionem, per Superiorem, si opus est, compelli possunt. Sed obijci potest: Nam constat ex c. quia propter 42. c. cum post 46. hoc tit. Processum electionis vitari, nisi collatio statim siue incontinenti post publicatum scrutinium fiat, & mox communis electio subsequatur: Itaque si accidat electores cunctari, siue post publicatum scrutinium collationem, electionemque differre, frustra compelli videntur ad eam peragendam, sed interposita eà morâ, electio irrita futura est. Respondeo, Hæc duo, quæ inter se non pugnant, iure canonico statuta esse circa electionem in forma scrutiniij; Primum, vt electores vno contextu electionem peragere teneantur, alioquin electio irrita pronunciaridebeat. Alterum, si post publicatum scrutinium non procedant ad electionem eius, in quem

pars maior & sanior Capituli consensit, vt ad id compellantur: alioquin enim de industria & in fraudem canonis, moram trahere atque efficere, vt electio post interuallum facta, irrita iudicaretur. Quamobrem ne ipsis propria fraus prosit, à Superiore compelli debent ad electionem, etiam post moram, validè perficiendam. Et quicumque ex Capitularibus, vel etiam ipsemet eligendus, adire potest Superiorem, impòrando eius officium ad Electores compellat ad progrediendum, sicuti de iure tenentur.

CAPITVLVM LIX.

Si alicuius.

PARAPHRASIS.

Si quisquam ad praelaturam per simoniam, eius renatus, neque ratum habens, electus fuerit, non tantum irrita pronunciarì debet electio, sed nec Episcopus dispensare potest cum electo, vt ea vice ad praelaturam illam promoueatur. Sin autem aliquis ad simplex beneficium per simoniacam prauitatem promotus fuit ignoranter, cum eo Episcopus post liberam resignationem dispensare non prohibetur.

SUMMARIVM.

1. Electio, aut collatio beneficij per simoniam, quamuis ignorante electo, aut prouiso, reprobata debet.
2. Est ipso iure irrita, & non tantum rescindenda per sententiam.
3. Electio vel promotio ad ecclesiasticum beneficium per simoniam ita infirmata est, vt electus aut prouisus (licet eo ignorante simonia commissa sit) ad idem beneficium pro ea vice incapax existat sine dispensatione.
4. Episcopus dispensare potest cum simoniacè promotò ad beneficium simplex, si liberè resignet, non uem si quis tali pacto assensus esset maiora seu duplicia bene-

ficia, nisi in casu euidentis ecclesia necessitatis.

5. Minus agit cum eo, qui vltro cedit beneficio, quàm si per sententiam amouetur.
6. Argumentum à sensu contrario in iure validum est, si quidpiam speciale in dispositione aliqua ponatur causatiuè, siue vt principaliter mouens ad disponendum.
7. Secus si assertiuè, aut exemplificatiuè.

NOTANDVM I. Electio, aut collatio¹ beneficij, interueniente simoniaca prauitate facta, quamuis ignorante electo, aut prouiso, reprobata debet. Ita hic, & consentit c. 1. causa 1. q. 5. cit. c. ex insinuatione 26. c. vobis 27. c. sicut tuis 33. de simonia.

QUÆSTIO autem est. Num ipso iure irrita sit electio aut prouisio; an verò rescindenda per sententiam. Posteriorem quæst. partem docuit hîc Abb. antiq. Nauarr. consil. 95. de Simon. edit. 2. & alij, eo argum. moti, quòd iura canonica solum significant, ei modi electionem esse reprobendam; non autem dicunt, ipso iure nullam esse. Sed contrarium rectè hic docuit Abb. n. 2. Capella Tholos. iuncto Comment. in decis. 439. fusè Suarez tom. 1. de relig. de Simon. cap. 57. n. 35. & fuit sententia S. Th. 2. 2. q. 100. a. 6. in corp. & a. 3. prout ostendit Couarr. in reg. peccatum p. 2. § 8. n. 7. & seqq. Probatur: Si enim vera esset posterior sententia, tum promotus per interuenientem simoniacam prauitatem, posteaquam rem cognouisset, retinere posset beneficium, aut dignitatem, donec per sententiam Superioris rescinderetur collatio, aut prouisio: At consequens est falsum, prout constat ex cit. c. ex insinuatione, iun. Gl. communiter ibi probata ver. resignasti, & clariùs ex cit. c. nobis, vbi dicitur, quòd secundum sacrorum canonum instituta, etiam paruuli, qui cupiditate parentum ecclesias per pecunias sunt adepti, eas dimittere tenentur. Idque expresse docet S. Th. in cit. a. 6. & ipsemet Nauarr. in consil. 97. de simon. a. liq. communiter. Ergo, &c. Deinde, posterior sententia vera est, simoniacè prouisus